

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 3 mėnesiams: kariškams 8 rub.
Kiti Atskiri numeriai 30 kop.

Eina vieną kartą į savaitę

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos
Literatūros skyrius (Biskupičiaus g. - vė. Nr. 16.)

Nr. 9

Kaunas, liepos mėnesio 17 diena

1919 m.

Visiems pasakykit,

kad nuo liepos 15 d. Banke ir visose Valstybės įždinėse galima pirkti
LIETUVOS VALSTYBĖS

VIDAUS PASKOLOS BONUS,

po 100, 250, 500, 1.000, 5.000 ir 10.000 markių.

Lietuvos Piliečiai! Visi, kaip vienas be skirtumo tautos ar tikybos pirkite šiuos bonus. Lietuvos Valstybė prižada už metų, o kam reikės ir už pusės metų, gražinti kiekvienam visus pinigus ir dar tuoj dabar ant skolinamųjų pinigų primokėti 4 $\frac{1}{2}$ % nušimčių iš anksto.

Už bonų vertybę Lietuvos Valstybė atsako vsu savo turtu ir visomis įeigomis.

Todėl visi Piliečiai atlikite savo pareigas. Parodykite, kad jums savo tėvų žemės laisvė yra brangesnė už viską.

Mūsų armijos veikimo apžvalga.

(Liepos 6 — 14 d. 1919 m.)

Lenkų frontas.

Lenkų vyriausybė prisidengusi vilingos geradėtystės skraiste su Septickiu pryšaky vis dar nesiliauja dariusi veidmainingos politikos bandymų—diplomatišku keliu išrišti įvykusius lenkų-lietuvių «nesusipratimus» ir tikisi juos veikiai likviduoti. Tuo pačiu laiku, kuomet kasdien pasikartoja iš pasalų legioninkų užpuolimai, kuomet mūsų kariuomenė įtraukta mirties kovon—privetsta kiekvieną valandą budėti ir lieti kraują, kad duoti tinkamą atramą įsiveržusiems lenkų ponams, kuomet legioninkai begėdiškai peržengė demarkacijos liniją, tyčiojasi iš mūsų vietinės valdžios, milicijos ir nesiliauja naikinusi mūsų valstybės ir privatiųjų asmenų turta, jų vadai nesidrovi siūlyt mums naivių santikiavimo kombinacijų—prisiūskit, sako, ryšių palaikimui karininkų, mes iš savo pusės, esą, duosim tokį ir, žūrėkim, kad geruoju susitari.

Taip samprotauja Septickis, taip tiesia judošiška ranką ir kiti lenkų vadai, kurių dalys tuoj po tų pasiūlymų du kart užpuolė mūsų sargybą ir toli gražu nevisur igyvendino Santarvės nustatytos demarkacinės linijos reikalavimų. Tosios linijos rybos, pradėdant nuo vokiečių sienos (Lyk), eina Augustavo perkast tiesia linija iki Nemunui, paskui tiesiu ruožu lig Varėnos miestelio, kuris pasifioka mūsų rankose, toliaus — 5 klm. atstumo į vakarus geležinkeliu — Varėnos—Daugpilio kryptim. Taigi legioninkai dar tebešimininkauja plačioje Vievio—Stakiškio apylinkėje, kur lenkų kariuomenė vis dar šlaistosi, o Kietaviškių—Vievio srityse nesiliauja užpuldinėjusi mūsų kariuomenės. Taip liepos 9 d. legioninkai įsiveržę į Kietaviškių miestelį ir Peliūnų sodžių, kur suareštavę miliciją, ėmė šeimininkauti ir darė bandymų mus užpulti; tik atvykus mūsų rinktinėms, po kruvinių kovų, kurios tęsėsi apie valandą, lenkai buvo atmušti ir pasitraukė. Sekančią dieną Aboninų kaimo augštumose Žiežmarių—Vievio kryptim legioninkai iš pasalų užpuolė mūsų sargybą. Atkaklus mūšis tęsėsi virš 3 valandų. Abie-

jų pusių grandinis 500 žinksnių atstumu, susistiprinę kulkosvaidžiais atkakliai kovėsi. Nors pajėgos buvo nelygios, bet karininko Pr. narsumu, lenkų veržimasis veikiai sugniūžo. Galų gale atidarius artilerijos ugnį, lenkai tuojau išsisklaidė.

Tuo būdu Jezno — Vievio — Karošiškių kryptimi mūsų drasuolių karžygių dėka, keleriopai gausesnis priešininkas priverstas buvo pasitraukti. Ilgainiui mūsų dalyje Stakliškių—Varėnos kryptim ėmė žygiuoti pirmyn, ir darydamos mitresnę žvalgybą, be mūsų užėmė Kolvanų miestelį. Vakare žvalgai pasiekė Pikellonių kaimą. Tuo pačiu laiku Jezno srity tankiai ir netikėtai pasirodydavo lenkų raiteliai, kurie pastebėję mūsų žvalgus ir vengdami susirėmimų veikiai pasitraukdavo atgal. Kitose lenkų fronto srityse buvo ramu.

Liepos 12 d. Žižmarių — Melagėnų kryptim lenkų priešakinės rinktinės du kart puolė mūsų sargybą. Piktakinės—Burbiškių kaimų linijoje, bet be pasekmių. Abudu antpuoliu tuojau buvo atremtu ir lenkai pasitraukė. Liepos 13 d. lenkai apreiškė gyvesnį judėjimą Melagėnų kaimo srity, kur įvyko žymesnių kruvinių žvalgų susirėmimų. Lenkai buvo nugalėti. Mūsų pusėje vienas sužeistas. Tą pačią dieną. Užtakienu kaimo ir Danilos dvaro linijoje smarkiai susišaudė žvalgai. Lenkai, netekę 1 belaisvio, priversti buvo pasitraukti. Alytos—Merkinės krypties fronte darėm žvalgybą. Susirėmimų nebuvo. Jezno—Varėnos kryptimi mūsų žvalgai pastebėjo lenkų judėjimą bei stiprinimasi. Pikellonių kaime buvo nežymių žvalgų susidūrimų. Lenkai įdėmėję mūsų žvalgus veikiai pasitraukė.

Stakliškių—Butrimonių—Druskininkų kryptim mūsų dalys pastūmėjo lenkų raitelius demarkacinės linijos link.

Druskininkuose mūsų žvalgai turėjo rimtesnių susirėmimų. Priešininkas pasitraukė. Sugauta du lenkų šnipai.

Mūsų rinktinių spiriamas, priešininkas išvytas iš Merkinės, kur pridarė ramiems gyventojams daug jėbių: išplėšė daug žydų krautuvių, nuganė vasarojų, pievas ir su gyventojais elgėsi kuožiauriausiai.

Po nežymių žvalgų susirėmimų legioninkai pasitraukė iš Piktakenčių kaimo.

Rusų frontas.

Nuolatiniai raudonarmiečių užpuldinėjimai mūsų sargybos linijos, stiprinimas savo pozicijų ir gabenimas žymaus naujų dalių skaičiaus, davė mūsų kariuomenei pobūdžio išbandyti savo pajėgas aktyvesnės operacijos pavydale.

Turėdamos omenėj šį tikslą, mūsų kariuomenės dalys visu ištisu frontu liepos 7 d. pradėjo vykdyti savo sumanytąją ofenzivą, kuri ilgainiui išsiplėtusį į stambiausią operaciją, pateikė raudonarmiečiams daug nuostolių nukautais, sužeistais ir belaisviais. Ypač pažymėtinos šiaurės fronto operacijos, kurios ištikrųjų laiduoja mūsų kariuomenės galybę, drąsą ir kurios davė rusams didžiausį smūgį.

Operacijos vystėsi šiuo būdu:

Liepos 6 d. buvo atatinkamai prisiruošta, o kitą dieną iš ryto prasidėjo žygiavimas pirmyn. Stipria mūsų vora puolė priešininko pozicijos Baverno — Jalovkos kryptim, kur ištiko smarkiausių varžytinių del svarbių strategijos atžvilgių šiudviejų punktų. Raudonarmiečiai atkakliai spyrėsi. Bavernas keletą kartų perėjo iš rankų į rankas. Rusai gerai kovėsi, perėdami priešpuoliman. Galų gale liepos 8 d. paskutiniojo galingo puolimo rusai neišlaikė ir netvarkoje pasitraukė iš Baverno. Tuo pačiu laiku po atkaklių kovų krito ir antras Anenhofo aukštumuose priešininko išėjimo punktas—Lasenas—Jalovka.

Tuo tarpu kitos mūsų rinktinės, sekdamos priešininko pėdomis, užėjo raudonarmiečių pozicijų flanką Šarlotengofu—Senujų Grunvaldų kryptim ir atkakliose kovose sumušę rusus, paėmė tuos punktus ir atkirto dalį priešininko 2 rūšies gurguolės, kuri visą buvo suimta.

Ištiesą liepos 6 dieną priešininkas, sutraukęs rezervas ir permetęs iš Zarasų fronto II ir IV vadinamuosius liet. pulkus, darė priešpuolimą, kurie Suveko—Rautežerio dešiniajame sparne vakarop galutinai atmušė, o tuo laiku mūsų kairiojo sparno rinktinės kovodamos užėmė Kaziniškius, Ilukštą, Naujuosius Grunvaldus ir Dauguvos pakrantį.

Liepos 10 d. pėstininkų mūšiai pasiekė aukščiausiojo laipsnio Rautežerių srity, kur buvo paėmę priešininko vadovaujamas aukštumas—188 ir 175.

Po kėk laiko rusų sunkioji artilerija atidarė smarkiausią ugnį Ilukšto — Rautežerių — Suveko linijoje. Buivesko srity žvalgų buvo įdėmėtas žymių raudonųjų dalių susibūrimas, kurios buvo permestos iš latvių fronto ir turėjo uždavinį apsiausti kairijį mūsų sparną.

Tosios gausios latvių pėstininkų ir raitelių rinktinės apnyko mūsų sargybą ir privertė šiaurės rinktinės pasitraukti iš Baverno, Laseno link.

Tuo pačiu laiku gausios priešininko pajėgos darė bandymų apsiausti mūsų dešinyjį sparną, bet gavę tinkamą atramą, raudonarmiečiai išsisklaidė.

Naktį mūšiai sustojo. Darbavosi vien žvalgų partijos.

Liepos 11 d. stiprios priešininko grandinės, padedant šarvuotajam traukiniui, abipusiai geležinkelio pakartojo savo antpuolius.

Mūsų dalys, strategijos reikalavimų spiriamos, kovodamos ir tvarkoje pasitraukė nuo Dauguvos pakrančio, Ilukšto, Senujų Grunvaldų ir Šarlotengofu.

Greitu laiku Jalovkos—Rautežerių—Suveko linijoje priešininko veržimasis buvo galutinai likviduotas.

Kaip matome, šiaurės fronto operacijos svarbiausiąją savo uždavinio dalį puikiai įgyvendino, tiesa, galutiniojo karo tikslo jis nenulėmė, bet davė didelės reikšmės spindžiant mūsų kariuomenės ypatybes bei josios kovos prityrimo laipsnį.

Šios operacijos dar kartą patikrino, kad mūsų kariškiai jau tiek subrendo, tiek gerai orientuojasi strategijos ir taktikos reikaluose, jog sugeba sėkmingai kovoti su daug gausesniu ir visais atžvilgiais stipresniu priešininku.

Šį faktą laiduoja gausus karo laimikis, kurį sudaro 7 kulkosvaidžiai, 6 lauko virtuvės, 16 porinių vežimų su arkliais ir karo turtu, daug ginklų, šovinių ir amunicijos.

Paskutinėse kovose priešininko eilėse dalyvavo ne mažiau 13 įvairios sudėties bolševikų pulkų, kaip šit 1, 2, 4, 6, 8, 14, 15, 16, 11, 31, 32 ir 33.

Bet neatsižvelgiant į tokį žymų rusų kariuomenės skaičių, mums teko 300—400 belaisvių, kurių didesnė dalis buvo suimta mūsų rinktinėms besitraukiant atgal.

Pietų srities fronte, kaip veikiai buvo atremtas priešininko demonstratyvinio pobūdžio ofezyvos, mūsų dalys liepos 8 d. netikėtai perėjo priešpuoliman ir nežiūrint į atkaklų rusų spirimosi dešiniajame sparne paėmė jų stiprius atramos punktus.

Šiame fronte raudonieji ypač smarkiai kovėsi ir arčiau varsto neprisileido mūsų grandinių, visą laiką palaikydami aukščiausiojo laipsnio kulkosvaidžių ir sunkiosios artilerijos ugnį.

Atkaklios kovos užsitraukė iki liepos 10 d., kuomet dešinysis sparnas, pamažėl slinkdamas priekin, po smarkių kovų išmušė priešininką iš pirmos eilės atramos linijos, kuri rėmėsi Astrakalnių—Puslių—Baračiškių kaimų aukštumų. Neilgai trukus mūsų dalys pasiekė antrosios eilės ypač stiprios priešininko pozicijos

linijos ir paėmė Driabų, Trinkiškių, Vieželių sodžius. Tuo laiku buvo sugauta 40 belaisvių ir sulimtas kabo grobis.

Intensyvios kovos užsitęsė visą ištisą dieną.

Vakarop po kruvinių kovų raudonarmiečiai buvo išvyti iš Žileikių — Duboriškių — Beržeriškių — Domeikių — Gemėnų — Šapeliškių atramos punktų linijos, kuri rėmėsi Lygojo ežero rytų krantan.

Sios dienos operacijose priešininkas iš paskutiniųjų stengėsi sulaukyti mūsų dalių žygiavimą, bet veltui.

Liepos 12 dieną rytą artilerijos ir pėstininkų grumtynės kiek susilaikė. Žvalgai ėjo pirmyn ir pasiekė Salakų miestelio sričių.

Vidudieny stiprios mūsų grandinės vėl puolė priešininko pozicijas ir kovodamos užėmė Salakus. Raudonieji, netekę 13 belaisvių, pasitraukė.

Tuomet mūsų pryšakinės dalys įsistiprino Salakų — Kiemėnų — Skardelių ežero pozicijose, o kairiojo sparno žvalgai pasiekė Avilių miestelio.

Greitu laiku Salakų krypties fronte pasirodė naujo komunisto Žano rinktinė, išimtinai susidedanti iš žydų ir spartakiečių.

Kita dieną komunistai iš sunkiųjų kanuolių apšaudė Salakų miestelį, paskui kiniečių grandinės darė priešpuolimo bandymų, bet be vaisių.

Mūsų kulkosvaidžių ir artilerijos ugnimi priešininkas buvo išsklaidytas ir neteko 10 belaisvių.

Nūdien artilerijos grumtynės vėl prasidėjo; esti žvalgų susirėmimų.

14. VII. 1919 m.

Karininkas S—las.

Laimėti turime tik mes!

Mūsų dvarininkai gali džiaugtis. Šiandien jie laimėjo. Jiems pasisekė ant mūsų galvų naują karą užtraukti, mūsų kraštą naujosna nelaimėsna ir varguosna paskandinti.

Ir imi žmogus galvoti: kaip gi tą dvarininkų darbą pavadinus. Ir nerandi mūsų kalboj atatinamo žodžio. Pavadinti juos niekšais, judošiais — rodos, kaip ir permaža. Juk Judošius negalvojo, metų metais nemanė tą savo darbą daryti, Kristų parduoti. Jis tai padarė nepaprasto pavydo ar kito kokio valandos jausmo stumiamas. Padarė ir padaręs nebegalėjo savo baisiosios nuodėmės pakelti: jo sąžinė nubudo ir nubudusi jį nužudė.

Dvarininkai metų metais galvojo, darė planus, pakampiais tarp savęs šnabždėjosi, kaip čia savo tėvynę pardavus, ant jos nelaimių eilę, vargų našta užkroviai svetimą jungą ją pavergus.

Ir jei Judošiuvi atsiras bent lašelis pateisinimo, kao jis juk neapgalvojęs savo darbą padarė — dvarininkams to pateisinimo nėra: jie savo darbą padarė gerai, metų metais apgalvojė. Ir todėl, radę bent lašelį pateisinimo Judošiuvi — raskite dabar to pateisinimo dvarininkams!

Nerasite jo...

Sakoma, kad Judošius Kristų didžiai mylėjęs. Sakoma, kad ta jo meilė buvusi užgauta, įžeista, kad to užgavimo jis negalėjęs pakelti ir todėl, klausydamas ne proto, bet staiga iškilusio jausmo, jis tą savo baisią nuodėmę padarė. Ir galima manyti, kad taip ir būti galėjo: juk jeigu Judošius nebūtų Kristaus mylėjęs, jei jis būtų buvęs vien blogas, be sąžinės žmogus — jis nebūtų nusizudęs. Ar tai vienas žmogus padaro panašų Judošiuvi darbą ir vistik nesizudo ir dar gi linksmai gyvena?

Taip tai Judošius Kristų mylėjęs ir pardavė jis jį, kai ta jo meilė kitu jausmu valandžiukei buvo užtemdyta.

Bet apie mūsų dvarininkus kaip tik ir negalima pasakyti, kad jie kada nors būtų Lietuvą mylėję. Jie

Vidaus paskola — mūsų laimėjimas, o priešio mirtis.
Pirkit, vyrai ir moters, vidaus paskolos bonus!

Į VYTAUTO DVASIA.

O, Vytaute didis, vadove tėvynės!
Tu amžius papuošei vainikais garbės.

Pabuski, orai galiūnų gadynės —

Vėl milžino žyglais šalis sudrebės.

Tiek amžių beslėgė dangus mus aptemęs!

Vien statėm krūtine prieš mirtį šaltai.

Bet pančiai sutrūko. Tarp gruvesių žemės,
Ir mums sužibėjo gyvatos krantai.

Atgijo senovės užburtoji galia.

Subildo po mišką bernelių žirgai.

Kaip bočiai kad traukė šarvais apsikale.

Sukilo jaunieji tėvynės sargai.

Tavęs tiktai laukiam... Pabuskil.. Atskrisk!

Galingai ant žirgo nuo rūmų nakčia.

Kaip žaibas padangių prieš veidus nušviski
Ir paneriu veski į rytus slapčia.

Į Vilnių! į Vilnių! į garsiąją pilį!

Į čia mūsų kardas ant priešio nukris.

Čia protėvių vėlės užmirusios tyli,

Čia tavo budėjo jautrioji akis.

Iš čia tu grumojai galingam kryžiuočiu!

Iš čia tu išmynei į kovą takus.

Čia garsas skambėjo mūs karžygių bočių.

Čia buvo lietuvis nuo amžių ir bus!

Žalgiris.

Limpamosios ligos.

2. Kruvinoji.

Ši liga lengvai prilimpa, gana sunki ir nuo jos daug išmiršta. Kruvinoji siaučia vasarą, ypač vasaros pabaigoje ir paprastai užsitęsia iki vėlybo rudens. Prieš karą pas mus tą ligą sirgdavo tik pavienios ypatos, daugiausiai vaikai. Rusų-vokiečių karo metu mūsų kraštas gerai kruviną pažino.

Kruvinosios sėklos jau seniai surastos. Pas sergantį kruvinąja tos ligos sėklų rasi tik mėšlinėje ir gretimose storose žarnose. Mėšlinė ir einanti nuo jos storoji žarna kaip sykis būna užgriebtos. Kraujuje ir kitose kūno dalyse kruvinosios sėklų nebūna. Užtat kruvinąją galima pavadinti mėšlinės ir storžarnių liga.

Kruvinosios sėklos iš ligonio išeina tiktai su išmatomis. Ir tosios išmatos yra didžiausias užsikrėtimo šaltinis. Drauge su išmatomis patenka į žemę ir kruvinosios sėklos, toliaus patenka ir į vandenį. Kruvinąją galima lengvai užsikrėsti vartojant užkrėstą vandenį, arba ir nuo pačios žemės.

Pagalios ligos sėklas išnešioja ant kojų gyvuliai, paukščiai, patys žmonės ir musės. Susimaišiusios su žemėmis ir dulkėmis ligos sėklas vėjas išpusto į visas puses. Ir tokiu būdu kruvinąją greitai laiku gali būti užkrėsta visa apylinkė. Drauge su dulkėmis kruvinosios sėklos nugula ant vaisių, kur jos labai tarpsta.

Lietuvos niekad nemylėjo. Kai Lietuva didžiausią vargą vargo, kai jos žmonės visų buvo apleisti ir paniekinti — jų širdžių nebuvo su žmonėmis. Kai Lietuva sunkiai, visas jėgas įtempdama, dėl savo būtiniausių teisių, dėl spaudos kovojo — dvarininkai netik ne stėjo kovojančių eilėse, bet dar gi, pasididžiudami savo kilme, atsigrįžo nuo „muzikų“ veislės žmonių, dargi šmeižė ir niekino garbingus kvotojus. Ir kai Lietuva, po sunkia našta suklypdama, ištiesė ranką prie dvarininkų, prašydama pagalbos, nes, girdi, jūs dvarininkai, manimi tiek amžių mitote, dvarininkai, aukštai galvas iškeldami, atsakė: „Przenigdy“ (niekados).

Raskite valandą, kurioje dvarininkai būtų Lietuvą mylėję? Raskite darbų, kuriais dvarininkai būtų parodę savo tėvynės Lietuvos meilę? Jie Lietuvai visuomet tik neapykanta rodė, bet niekad meilės ir todėl jie doros atžvilgiu visuomet stovėjo žemiau judošiaus.

Ir galima manyti dar, kad judošius, Kristų pardavęs, ištiesė ranką sidabrinių paimti ne iš godumo, bet kad dar labiau savo įleistą jausmą pabrėžus, kad dar labiau savo tužį išliejus. Juk jei jis būtų tuos pinigų paėmęs vien godumo stumiamas — jis nebūtų tų pinigų mėginęs gražinti. Didžiai godus žmogus turto niekad negražina, niekad jo geruoju neišsižada. Nuslugo judošiaus širdij iškilusio jausmo banga, ėmė veikti protas, atgijo žmogus ir jis kuo greičiausia pasistengė sugražinti tai, kas jam nebuvo reikalinga, ne dėl ko jis savo baisų darbą buvo padaręs.

Mūsų dvarininkams ir to pateisinimo negali būti. Aiškiu aiškiausiai žinoma, kad jie svetimą jėgą ant mūsų galvų užtraukė godumo vedami, kad savo dvarus nuo žmonių apsaugojus. Ir jei žinote, kad judošius turto išsižadėjo, tai parodykite dvarininką, kuris būtų išsižadėjęs savo dvarų, ypač dabar, kai jie Lietuvą pardavė.

Ir jei būtų judošius be sąžinės, jis nebūtų nusižudęs. Juk jis nusižudė vien todėl, kad negalėjo sąžinės graužimo pakelti. Ir uždėjo jis ant savęs ranką po keliolikai valandų savo darbui praslinkus. Dabar gi slenka vienas ir kitas mėnuo, kai dvarininkai, Lie-

tuva viešai pardavė, lenkus įon atkvietė. Bet parodykite bent vieną dvarininką, kurį nubudusi sąžinė būtų nužudžiusi. Jei bent tiek galima pasakyti: negali nubūsti tai, ko nėra.

Tai gi dabar pasakykite: kaip pavadinti mūsų dvarininkus dėl tai jų savo tėvynės darbų? Juk aišku, kad judošiaus vardas jiems per aukštas. Jie pasirodo žemiau jo stovi.

Sąžinės dvarininkuose neradę, pasižiūrėkime, bene rasime juose bent kiek proto. Gal Lietuvą jie kur kas brangiau ir tikriau, negu judošius Kristų pardavė. Gal tai ištikrųjų jiems be galo didis ir tikras uždarbis.

Tai ir pažiūrėkime, ką iš tikrųjų vertas tas Lenkijos tvirtumas, kuriuo mūsų dvarininkai taip pasitiki, remiasi ir dėl kurio mus pardavė.

Didysis karas parodė, kad valstybės, kurios vienkaro jėga, vien spauda ir savo kaimynų neapykanta remiasi, ir kurios viduj blogai sutvarkytos — tos valstybės yra iš tikrųjų kaip tie puikūs rūmai, po kurių pamatais tačiau sraunus upelis sau taką ėmė rausti. Tik žvilgtėkime, kas dedasi Lenkijoje ir pamatysime, kad lenkai kaip tik ir stato savo puikius rūmus ant sraunaus upelio.

Jie dar nespėjo iš savo grabo, į kurį patys buvo įvirte, atsikelti, kaip jau kardo griebiasi. Ir neliko jau nei vieno kaimyno, su kuriuo išdides lenkas nebūtų susikovęs ir, pajėga besinaudodamas, nebūtų nuskriaudęs. Užpuolė čekus, ukrainus, gudų žemę, užpuolė lietuvius ir vokiečius. Visus jau spėjo nuskriausti, visiems jau spėjo įkyrėti. Tai gi dabar lenkams belieka du keliu: su kaimynais arba susitaikyti ir jiems skriaudas atlyginti (kitai negi susitaikysi), susitaikius gi ir skriaudas atlyginus geruoju su jais gyventi ir namie pas save ramiai dirbti, arba nuolat būti pasirėngusiais su jais kovoti, nuolat karda rankoj laikyti.

Bet lenkai ne gi tam kardo ir griebėsi, ne gi tam ir kaimynus skriaudė, kad su jais taikintis ir geruoju gyventi. Pagalios visa lenkų praetis parodo, kokių tai didelių peštukų ir nenuoramų būta. Tai gi aišku, kad jie nesitaikins, kad jie savo grobiamųjų užgaidų niekad neatsižadės. Iš to gi daroma štai kokia išvada: jie visuomet turės turėti didelę kariuomenę, nes visuo-

ant daiktų ir maisto. Valgydamas nevirtus vaisius, arba šaltus valgius, žmogus gali tuoj užsikrėsti kruvinąja. Toliaus gali užsikrėsti, kišdams į burną nešvarias rankas ar daiktus, kur bus prilipę kruvinosios sėklos.

Kruvinąja užsikrėčia tik per burną, kuomet tos ligos sėklos drange su valgiu ar kaip nors su seilėmis patenka į žarnas. Todėl nuo kruvinosios galima lengviau išsisaugoti, negu nuo dėmėtiosios šiltinės. Tik reikia žinoti, kaip saugotis ir būti atsargiu.

Virinimas ir didelis karštis greitai užmuša kruvinosios sėklas. Užtat pasirodžius kruvinajai negalima valgyti nevirintų, o taip pat ir šaltų, (kad ir virintų), valgių. Negalima gerti žalia vandens. Neplauti burnos ir nesipraust nevirintu vandeniu. Negerti žalia (nevirinto) pieno. Nemazgot indų nevirintu vandeniu. Šaukštus, lėkštes ir kitus valgymo indus prieš valgį užplikyti verdančiu vandeniu. Dar geriausia truputį pavirinti. Neduoti laiptų musėms ant duonos ir kitų valgių. Nekišti į burną nė prie lūpų nenuvalytų gerai rankų, o taip pat ir kokių nors daiktų. Nevalgyt vietose vietose: — mūgėse, susirinkimuose. Bejudant žmonėms net nematomai pasikelia dulkės, nugula ant valgių, o su jomis kartu ir ligos sėklos. Anaipol nevalgyt žalių vaisių, nes ant jų būna kruvinosios ir koleros sėklų lizdai. Be to žali vaisiai patys savaimi susilpnina vidurius ir padeda greičiau apsigyti.

Apskritai su apsilpnėjusiais viduriais greičiau apsergama. Todėl reikia saugoti, kad viduriai visuomet būtų sveiki.

Cia primysiu tą, kad ir užsikrėtes limpama liga ne kiekvienas žmogus suserga. Jeigu žmogus yra stiprus ir prie tos ligos nepalinkęs, tat jis savyje užmuša šios ligos sėklas ir neapserga.

Todėl atsiradus kokiam nors limpamai ligai reikia apskritai saugoti savo sveikatą. Nebėdaut. Ant tuščios dūšios ilgai nevaikščioti ir nevažinėti. Nevalgyt sugedusių valgių. Nenusišaldyt. Nusišaldymas pagreitina kiekvieną ligą.

Susirgus kruvinąja ligonį reikia atskirti nuo sveikųjų. Pirmiausia reikia gerai išvalyti vidurius ricina ar kitais vaistais.

Kadangi kruvinąja yra žarnų liga (žarnose būna žaidos), tad reikia labai saugotis su valgiu. Geriausia nuo valgio susilaikyti, pasnykaut, nes sugedusios žarnos blogai virina maistą ir tik didina ligą.

Ligonio išmatas negalima bet kur išmesti. Jis reikia surinkti indan, užberti šviežia kliore ar užpilti juodoju kربولium ir užkasti giliai į žemę tokioje vietoje, kur negalės įsisunkti į vandenį. Ligonį reikia duoti atskirus indus valgiui ir gerai neišvirinus sveikiems nevertot.

Mirus ar pasveikus reik gerai išvalyti butą, kuriame gulėjo ligonis. Šiaudus sudegyt. Sienas geriausiai išbaltyt. Grindis, rakandus ir nebaltinamas sienas nuš-

met bijos, kad kaimynai savo skriaudas norės su jais atsilyginti. Kariuomenės gi laikymas gula neišpasakytą sunkumą ant visų žmonių, ypač gi ant bėdnesniųjų sluoksnių žmonių. Tai gi valstybė daugiausia ir tai geriausių pajėgų turės dėti ne kokiam nors tveriamajam, naudingui darbu, bet kariuomenei. Ir vienintelis valstybės tvirtumas bus — kariuomenė. O ką, jei tas tvirtumas sugrius? Ar ne bus tas pats, kaip šiandien yra su Vokietija, su Rusija, su Austrija? Čia ir gi buvo didelės tvirtos kariuomenės, bet tos kariuomenės sugriuvo ir valstybės pasirodė be kitos kokios jėgos ir... sugriuvo.

Bet vien jėga vistiek negalima remtis. Nes vėliau ar anksčiau visuomet atsiranda kita, didesnė jėga, kuri ir verčia pirmąją jėgą. (Iš pradžios karo vokiečių jėgos buvo didesnės, paskui gi jų priešų). Su lenkų karo jėga lygiai taip ir bus. Nuskriaustieji kaimynai: čekai, vokiečiai, lietuviai, ukrainai niekad savo skriaudų neužmirš ir tik ir galvos, kaip čia su lenkais savo skriaudas atyginus. Ir begalvodami gali susitarti, susijungti vienon karo sąjungon (koalicijon) ir bendromis jėgomis gali lenkų galybę sutrupinti. O tai gali labai lengvai atsitikti, nes lenkai visų tų tautų yra kaip tik iš visų pusių apsiausti. Be to tų kaimynų, sykiu paėmus, yra kur kas daugiau, kaip pačių lenkų.

Tai gi karo jėga, ta priespaulda ir kaimynų skriaudos, kuo lenkai remiasi ir yra tuo molio pamatu, ant kurio lenkai stato sau puikius rūmus.

Tai taip yra, jei į tuos rūmus iš oro žiūrėti. Pažiūrėkime gi į tuos rūmus iš vidaus. Ką gi ten pamatysime?

Ten pamatysime lygiai kaip tame pabaltintame grave, apie kurį Kristaus žodžiai mini. Ten pamatysime, kad Lenkijoje viešpatuoja ne kas kitas, kaip tik ponija ir didžturčiai. Ir viešpatuoja taip, kad tik jiems būtų gera, kad tik viskas po senovei liktų.

Žmonėms vargas, sunku jiems gyventi — teprasimengs jie sau! Žmonės be žemės nyksta, vien būvėmis besimaitindami badauja; reikėtų dvarų žemę jiems išdalinti — bet tepamėgina kas apie tai nors žodžiu prasitarti: policija ir kariuomenė šovinių užtekčiai turi, kaip matai nuramins. Juk buvo jau riaušių Varša-

voj, Lodzijoje ir kituose lenkų miestuose, bet nuo tų sukilimų bei riaušių vien žmonių kraujo balos beliko.

Tečiau žmonės, nežiūrint savo didžiausio tamsumo bei priespaudos, anksčiau ar vėliau sukils. O kas tuomet beliks iš ponų valstybės? Šios dienos Rusija gali būti geriausiu pavyzdžiu, nes Lenkijoje bolševizmas jau šiandien vis labiau ir labiau platinasi.

Tokiais tai pamatais statoma lenkų tvirtumas. Indomu gi žinoti, kur bėgs, kur sau pagalbos ieškos mūsų baigiantieji skursti dvarininkėliai, kaip tas lenkų tvirtumas grius. Tik tur būt ne Lietuvai, ne tų žmonių tarpe, ant kurių jie svetimą kardą iškėlė.

Ir kiekvieno mūsų kariškio pareiga savo rankoj tvirtai kardą laikyti atrėmus juodus dvarininkų, kurie ir Judošiaus vardo neverti, darbus. Mūsų galvose turi stovėti tik viena mintis: laimėsime mes — būsime mes laisvi ir duonos, ir žemės turėsimė. Laimėtų gi dvarininkai su savo sebrais lenkais — mes patektume naujon, sunkion vergijon, dvarų žemės nematytume, būtų iš mūsų atimta ir ta duona, kurią mes turime.

Bet laimėti, neabejotinai laimėti turime mes, nes juk mes aiškiai matėme, kuo ta lenkų jėga remiasi, nes nelaimėję mes gyventi negalime, nes negali gi laimėti niekšai, kurie ir Judošiaus vardo neverti.

Kar. Rus.

Kalbos reikalai mūsų kariuomenėje.

Mažne kasdieną bile kuriame mūsų laikraščių numeryje pasirodo nusiskundimų dėl nežinojimo lietuvių kalbos mūsų valstybinėse įstaigose. Visa tai parodo, kad mes permažai dar tuo dalyku tesirūpinama, esame apsileidę ir neįstengiamė priversti išmokti mūsų kalbos ir kad ją gerbtų tie, kurie jos gal ir nekenčia ar šiaip neturi noro išmokti, bet visgi nori užimti vieteles valstybiniame mūsų darbe.

Jeigu jau civilėse valdžios įstaigose reikalingas kalbos žinojimas, tuo labiau jis būtinas kariuomenėje.

Daug kas dar mūsų kariuomenėje yra netobūlo, daug kas iš rusų palmta. Ir išties, sunkoka be to

veisti gailiu šarmu su muiļu. Dar geriau pridėjus lysoliaus. Skalbiamus daiktus išvirint šarme. O neskalbiamus karštan pečiun įkišti kokiai valandai.

Butuose, kur nēr grindų, reikia nuimt viršutinę žemes pluta per kokius 3 colius storio ir išpilti nauja.

Naikyti visais būdais muses, nes jos labiausia padeda platintis ligai.

3. Vidurių šiltinė.

Mūsų krašte vidurių šiltinė visuomet prisilaikydavo. Kasmet ją sirginėja tai vienur tai kitur, o nekuriose namuose persirgdavo, net keletas žmonių.

Vidurių šiltinė sunki liga ir tęsiasi iki 4 savaičių ir ilgiau. Apserga ją išpalengvo, jau keletą dienų prieš atgulant žmogus jaučiasi nesavėja: sutingęs, dažnai skauda galvą, po truputį karščiuoja, nesinori valgyt. Karštis kyla pavalele, kasdien prisideda veik po pusę laipsnio. Ilgą laiką stovi apie 39°—40° laipsnių ir ketvirtoji savaitėje pamažėle ima pulsi. Tuomet ligonis pradeda taisyti.

Vidurių šiltinė užsikrečia per būrną ir dažniausiai bevartojant žalią vandenį gėrimui, valgams ir mazgimui indų, iš kurių valgoma. Su vandeniu vidurių šiltinės sėklos patenka pienan, jeigu išplaut milžtuves bei pienpuodžius, arba atskiest pienu tokiu vandeniu, kurin patekę šios ligos sėklos. Galima užsikrėst ir stačiai nuo ligonio daslytint jo kūno, baltinių, patalines ir nuo tu indų ir daiktų, kuriuos vartojo ligonis.

Taip-pat galima įngyt vidurių šiltinę valgant žalius vaisius ir daržoves, jeigu ant jų bus nugulę ligos sėklos.

Prie vidurių šiltinės būna pažeistos plonosios žarnos, o retkarčiais užgriebia net ir gretimas storasias. Žarnose pasidaro daugybė žaizdų, o tarpais net išėda žarnose skylės perdėm. Ant šių žaizdų būna susispletus daugybė ligos sėklų. Be to vidurių šiltinės sėklos randasi kraujuje ir daugelyje kūno dalių.

Iš ligonio vidurių šiltinės sėklos išeina su išmatomis ir šlapumu. O patekusios drėgnon žemėn jos ilgą laiką prisilaiko. Lyjant su bėgančiu vandeniu vidurių šiltinės bakterijos dasigauna upėn ar tvenkinyn ir toksai vanduo esti ligos šaltiniu. Ypač ligos mėgsta stovintį vandenį.

Todel, pasirodžius kurioj apylinkėj vidurių šiltinei, negalima gert žalio vandens nė žalio pieno. Mazgimui indų ir prausimuisi taip-pat reikėtų vartot tik virintą vandenį.

Neduot musėms aplaiptot valgių nei indų, nes jos lengvai perneša ligą.

Ligonio išmatas bei šlapumą užpylus karbolium kalkėmis ar kliore įkast giliai žemėn, kad nesiektų vandens. Be to sveikiems reikia sklepytis nuo vidurių šiltinės. Įsiskiepijus retas kuris apserga. O jei ir serga, tat daug lengviau.

apsielti, nes dar, rodos, nėra kai kurių tarnybos rūšių statutų, taip pavyzdžiui, nėra vidaus tarnybos statuto. Bet norint, vis gi galima būtų šiek tiek apsisvalyti nuo to rusiškumo purvo.

Rytą, tuoj atsikėlus komanduoja: — vyrai, ant užsiėmimo! Laike „užsiėmimo“ besigimnastikuojant saukiama: — rankas ant šonkaulių (rūki na biodra), balengvas prisėdimas (plavnoje prisiadanije). Vakare vėl tas pats nelemtas: ant patikrinimo; po patikrinimo visi nusiima kepures „ant maldos“, o pati malda su „žyvatais“ ir „smerčiais“. Prieš išsiskirstant, viršila ar būrininkas skirsto „nariadus“: — „dežurnas po batarėja“..., „dežurnas po arklyde“... ir t.t.

Argi jau mes neįstengsime atsikratyti nuo visų tų rusiško raugo šiukšlių, kurios tik dako mūsų kalbą? Toliau taip būti nebegali, reikia kuo nors visa tai pamaišyti. Nes taip kalbat ir mokinant kareivius mes tiešok atnaujinam dar nevisai užgijusią senąją žaizdą ir darome naujų žaizdų visai dar sveikame liaudies kūne. Juk mūsų kareiviai, sugrįžę namo, parneš ir tą naują „konversaciją“. Geriausia ir išmintingiausia pradėti su epidemija kovą, kol ji dar netaip išsiplėtusi. Juo toliau, tuo kovoti bus sunkiau ir nugalėjimas mažiau laiduojamas. Jeigu visą, kas aukščiau minėta, neturėdami tam tikrų jėgų ir galėtume pakęsti pačioje kariuomenėje, bet tik ne mokomose komandose, kame rengiami mūsų kariuomenei instruktoriai.

Pasekmingiausiai, rodos, su šia epidemija galės kovoti „Kariškių Žodis“, nurodydamas tam tikslui atakančios literatūros, pats pateikdamas nors retkarčiais pavyzdžių ir paragindamas mokomųjų komandų bei šiaip kariuomenės instruktorius nuodugniau apsipažinti su lietuvių kalba arba nors su terminais bei išsireikškimais komandos ir tarnybos reikalais. Nauda iš to ryškiai apčiuopiama: išvengsime daugybės nesusipratimų komanduojuojant didesnėmis kariuomenės grupėmis, kurios įvairių instruktorių išmokytos.

Taip pat pridėsime prie mūsų kalbos gryninimo, kad mūsų kariuomenėje ji nebūtų kraipoma, keverziuojama. Tatal bus pavyzdžiu ir įvairiems kitataučiams, kurie matydami mūsų prie savo kalbos prisirišimą irgi pradės gerbti mūsų kalbą ir prideramai jos mokinsis.

Kareivis A. Majus.

4. Rauplės.

Apie šią ligą nėra daug ko pasakoti, nes ji žinoma iš senovės. Pridursiu, kad tai yra blogiausia už visas kitas pas mus esančias ligas.

Užsikrėsti rauplėmis galima labai lengvai. Užtenka pabūti artū ligonio, ar lavono ir jau galima apsirgti. Taip-pat greit galima užsikrėsti per daiktus ir sveikus žmones, buvusius pas ligonį. Net pūsdams vėjas gali užnešti ligą.

Geriausias nuo rauplių apsigynimas tai skiepai. Kol nebuvo dar pagamintų nuo rauplių skiepijimų, tai daugybė sirgdavo ir mirdavo. Rauplės būdavo tuomet baisi liga, nes apimdavo visus sodžius ir apylinkes.

Dabar ši liga nėra tokį pasibalsėtina. Tik reikia visiems skiepytis. Pasiskiepijus retas kuris apserga. O jei ir apserga, tai liga lengvai pereina. Skiepijimų vertė labai aiški. To nežiūrint visgi pas mus rasi gana daug suaugusių žmonių, kurie nė karto neįskiepijo. Jeigu toksai žmogus suserga, tai serga labai sunkiai.

Todel rauplių skiepijimas turėtų būti priverstinas. Skiepyti reikia mažus vaikus. Geriausiai pradėti nuo 8 mėnesių amžiaus. Kadangi skiepai apsaugoja nuo susirgimo dažnai 5—6 metams, delei to tokiam laikui praėjus skiepijima reikia pakartoti.

D-ras A. S-nė.

Redakcijos prieraišas. Krašto Apsaugos Ministerijos literatūros Dalis yra išleidusi įvairių statutų, kuriuose taisyklinga lietuvių kalba nurodytos įvairios komandos. Visų tų leidinių galima rasti kiekvienoje kariuomenės dalyje ir su jais turėtų susipažinti kiekvienas karys bei kareivis. „K. Ž.“ redakcija sutelks platesnį tų leidinių paminėjimą.

Vlodo Parausvino

Lietuviai kariškiai Rusuos.

(Žiūr. «K. Žod.» Nr. 6).

VI.

Kariškių darbas kultūros srityje. Laikraštis „Laisvas Žodis“. Vakarai, koncertai. Propoganda. Kova su bolševizmo žala.

Svarbiausias Kariškių Sąjungos įsikūrimo tikslas buvo tas, kad kariškių tarpe varyti kultūros darbą. Jau laike pirmojo suvažlavimo trumpais ruožais buvo pažymėti keliai, kuriais privalėjo eiti tasai dvasinis darbas. Užmaityta buvo leisti laikraštį, kurti knygyną, rengti paskaitas, vakarus, koncertus, steigti kursus ir t.t.

Prie Kariškių Sąjungos Centro Vykdomojo Komiteto buvo sudarytas tam tikras Švietimo Skyrius, tečiau ypatingai daug jis ir nenuveikė. Čiaudavo visų Rusuose tada einančių laikraščių, juos išsiuntinėdavo kuopoms, turėjo neuždidi knygynėlių daugiausia iš knygų prisiųstų per Danijos Raudonąjį Kryžį iš Amerikos ir tų knygų, kurios išėjo Rusijoje ištrėmimo metu.

Reikia, deja, pasakyti, kad platesnis švietimo srityje darbas ėjo vietose, negu pačiame centre. Patsai kariškių laikraštis gimė taip pat ne centre, bet fronte, būtent Rygoje, o vardas jojo buvo „Laisvas Žodis“. Reikalas panašaus laikraščio Rygoje buvo būtinas, kadangi Rygos kolonija neturėjo bent šiek tiek padoresnio laikraščio.

„Laisvas Žodis“ užtat buvo taikomas ne vien kariškiams. Kariškių gi tarpe tai buvo ryšys, bendrinantis mintis, jis žymiai padėjo kariškių organizavimui.

„Laisvam Žodžiui“ negrūmojo mirtis. Iš apkasų buvo išreikalauti lietuviai raidžių statytojai. Po šonu buvo spaustuvė. Popiera buvo gaunama žymiai piginta kaina. Išpradžią ėjo laikraštis vieną kartą į savaitę, bet ilgainiui buvo nutarta leisti du kartu, arba dvigubo formato. Tokiu turėjo išeiti Nr. 9, tečiau vokiečių antpuolis į Rygą nedavė jo išleisti ir jau 8 Nr. buvo baigiamas spausdinti spaustuvės kieme šoviniami sprogtant. Nuo stiklų buvo sužeisti spaustuvės darbininkai.

XII armijos lietuviai karininkai išleido tad aštuonius numerius. Iš Rygos išsikėlus išpradžią Vendenan, o ilgainiui Valkan, leidimas laikraščio buvo nebegalimas. XII armijos lietuvių kariškių komitetas pradėjo derybas su Kariškių Sąjungos Centro Vykdomoju Komitetu dėliai išleidimo laikraščio jau kaip organo Lietuvių Kariškių Sąjungos*), kas ir buvo padaryta redakcijos komisijos nariui Natkevičiui persikėlus Petrapilin, kur išėjo padidinto formato 10 (dešimts) numerių, kol bolševikai nesukonfiskavo ir jo vieton neišleido savąjį laikraštį „Kareivj Socialistą“**). Leidimas laikraščio Petrapilyje buvo gan sunkus. Nebuvo Petrapilyje spaustuvės, reikėjo pirktis savų raidžių.

„Laisvą Žodį“ pavarčius metasi du be galo reikšmingu dalyku: tai aiški agitacija už savą kariuomenę ir išrodinėjimas bolševikų žalos.

*) Žiūr. «Lietuviai Karininkai XII armijos» Bl. Natkevičius «L. Ž.» Nr. 14.

**) XII armijos lietuvių kariškių komitetas, netekęs «Laisvo Žodžio», išleido 4 numerius litografuoto laikraščio «Kariškoms žinioms» (Kariškių pildomojo komiteto).

Straipsniai „Lietuvių kariuomenės klausimas“ („L. Ž.“ Nr. 10—15), „Savų pulkų steigimas pribrendo“ („L. Ž.“ Nr. 11), „Dragams, kurie svetimiems dievams tarnauja“ („L. Ž.“ Nr. 10), stambiausiomis raidėmis spausdinosi pranešimai apie esamas kariuomenės dalis ir kaip jos surasti ir tt. Visuose juose purodoma savo kariuomenės reikalingumas. Savo keliu daug straipsnių priešbolševistinių: „Lietuvių Karininkų Sąjunga ir mūsų bolševikai“ („L. Ž.“ Nr. 14), „Kur nueis“ („L. Ž.“ Nr. 15), „Neutraliteto klausimu“ (Nr. 1 (17)), „Lietuvių Karininkų Sąjungos kritikams“ („L. Ž.“ Nr. 1 (17)), „Nejaugi“ („L. Ž.“ Nr. 2 (18)), „Dvi tiesos“ („L. Ž.“ Nr. 2 (18)) ir kiti — vis tai aštrūs straipsniai prieš bolševizmą.

Savo keliu „Laisvame Žodyje“ įdomus skyrius „Iš mūsų gyvenimo“, kuriame galima rasti visoj rusų armijoje esamų lietuvių balsus, kuopų-kuopelių nutarimų-pageidavimų, pradedant Kaukazo, Rumunų frontu ir baigiant Vakarų ar Šiaurės. Kartas nuo karto būta šio to ir iš dailiosios raštijos. Kalėdoms ir Naujiems metams išleistas gan gražus priedas su dailininko Šimonio vinjetėmis ir dviem iliustracijom (Pietų fronto lietuvių kariškių atstovų suvažiavimo ir III-čias lietuvių kariškių atstovų XII armijos suvažiavimas. Savo keliu be laikraščio ėjo ir kitas kultūros darbas. Kaip Petrapilyje, taip ir pafrontėje buvo laikas nuo laiko rengiami vakarai-spektakliai, kurie duodavo kariškiams progos pasilinksminti, o organizacijoms atnešdavo nemaža pelno. Vakarų rengimu ypač pasižymėjo Rygoje esantis XII armijos Vykdomasai Komitetas, kuris surengė 3 didelius vakarus-spektaklius su savu choru, kuriuo vadovavo kariškis Jovaišas. Vakarų-spektaklių, susidėjęs su tautų bloku (iš 6 tautų) — 6 vakarai ir šeimyninių vakarėlių — 7. Petrapilyje taip pat būta keletos vakarų-koncertų kariškių organizacijos naudai.

Kaikurie vykdomieji pafrontėje komitetai turėjo tam tikras propogandos komisijas. Komisijų nariai karo lauko apkasuose platindavo literatūrą: knygas, laikraščius, ruošdavo susirinkimų, pasikalbėjimų. Tokiems propogandistams atsilankius užsimegdavo kuopos. Reikšmė tokios vedamos propogandos būdavo — moralinė, kultūrinė ir politinė. Kareiviai pasijusdavo ar karštesniais lietuviais esą; be įgrisusio „oško“ atsirasdavo kiti siekimai, aptardavo savų pulkų klausimą, Lietuvos padėtį ir galop propogandistai įnešdavo švištos kibirkštį ir ten, kur niekad neužklūdavo lietuviškas laikraštis. Tik, deja, tai buvo daroma vienur-kitur, nes ne visur ir apystovos ir karo valdžia leisdavo.

Reikia pasakyti, kad visos „laisvės“, kur tiktai buvo galima, berods, buvo pilnai išnaudotos. Kuopų-kuopelės, suvažiavimų suvažiavimai taip ir mirgėjo kaip visoj pafrontėje, taip ir miestų įgulose. Iš visur plaukė nutarimai, norai, pageidavimai, kas, berods, per laikraštį ir surišo Rusijos kariškius, kas atbaidė lietuvius kariškius ir nuo bolševikų.

Sveikiausia dvasia liko pas atskirojo bataliono kareivius, kurie net į antrąjį lietuvių kariškių suvažiavimą, kuris pasižymėjo savo bolševikine dauguma, iš šešių atsiųstų atstovų neatsiuntė nei vieno bolševizmu užsikrėtusio. Kareiviai kad ir pasiimdavo bolševikų rojumi, bet gan greitai ir atvėsdavo, ką puikiausia liūdią šių dienų atsitikimai, kada tie patys kariai ir kareiviai, kurie Rusuos bolševikavo, šiandien narsiai gina Lietuvą, kad į ją neįsileidus bolševikų maro.

(P. b.)

Šuns balsas į dangų neina.

Kovojant su Lietuvos nepriklausomybės priešininkais karo lauke, mums kareiviams, reikia dar daug kovoti su visokiais priešininkais Lietuvos viduje. Vidujiniai mūsų Tėvynės priešininkai jau pajuto jaunos Lietuvos kariuomenės jėgą ir todėl jie nesipriešina atvirai ginklu rankoje, nes gerai žino, kad tai vien jų nenaudai išeltų. Tuoj labiau jie stengiasi mus suklaidinti bei suskaldinti visokiomis agitacijomis, kad mes užmirštume tą tikslą, kuriuo vadovaudamiesi įstojome į kariuomenės eiles, ir nustumė savo vertumo. Tada mūsų šalies priešininkai vėl galėtų pakelti savo galvas ir besityčiuoti kaip iš mūsų gyvų likusių, taip ir iš žuvusių už Lietuvos laisvę karo lauke.

O to labai geidžia mūsų šalies laisvės priešininkai. Jie iki paskutinių dienų neliauja varę savo agitacijinės propogandos kaip žodžiu, taip ir raštu. Įvairiuose Lietuvos kampeliuose bolševikų agentai mėto savo proklamacijų, tyčia paruoštų, suvilioti mūsų kareivius. Tose proklamacijose jie niūniuoja savo seną dainele. Kaip visur, taip ir čia jie nori prisivilioti vienus girdami, kitus peikdami. Bet ne tiek jiems rūpi mūsų šalis sau prisivilioti, kiek tarp savęs supešinti, Nes, kai du pešasi — trečias visuomet naudą ima. Komunistai, nors žino, kad mes pasirengę su jais iki mirties kovoti, bet savo proklamacijose vadina mus dragais. Jie sako, kad mums nėra ko nuo raudonarmiečių gintis, nes jie ateina mums tik padėti išsiluosuoti iš kapitalistų jungo ir šiaip sukurti laimingą gyvenimą mūsų šalyje.

Neišmanėliai kurstytojai... Argi mes tokie vaikai, esame, kad nematytume ir neišmanytume kas apie mus dedasi?! Gyvenimas kaip tik kuoaiškiausi parodė, kad kova su raudonarmiečiais yra visų mūsų būtinas reikalas. Nes tenai, kur raudonoji armija negavo įkelti savo naikinančios letenos, tenai žmonių gyvenimas kaip tik daug laimingesnis. Nėra tenai nei naujai išgriautų sodžių, nei į tolimą Rusiją prievarta išgabentų piliečių, nei mobilizuotų jaunikačių, Urale ar Ukrainoje rusų reikalų ginančių, nei, kas svarbiausia, visą naikinančio bado. Gyventojai džiaugiasi, kad rusų vėsula nepalietė jų numylėtų gūštų-namelių.

Nejaugi bolševikai, neva norėdami mums gero, nesupranta, kad mes nesamė tokie kvailiai, kad atiduotume jiems savo laisvę, savo gardžią duonutę ir patys eitume bernauti visokiems svetimtaučiams bei išdavikams! Nejaugi jie mano, kad mes būtume laimingi, liedami kraują kovoje su anglais, prancūzais ir apskritai su visu plačiu nekomunistiniu pasauliu, o ne savo Tėvynės nepriklausomybę gindami. Nejaugi laimingi tie, kurie pusbadžiai savo dienas skaito, kurie alkaną savo skilvį plėšimais maitina.

Seniai girdėjome ir pažįstame tą rusų-bolševikų rojų. Jeigu jisai mums būtų patikęs — seniai mes jį būtume pas save įgyvendinę. Bet mes nesigallime net savo galvų padėti, kad tik tokį rojų (tikriau sakant, tokią nelabą pavietrę) nuo mūsų krašto atitolintų. Todėl ir visoki bolševikų kurstomi pamokslai į kiekvieną susipratusį mūsų kareivį nedaro jokio įspūdžio, o tik iškelia pasipiktinimą. Tai yra tik anas šuns balsas, kuris į dangų neina.

Dabar tasai balsas turi dar mažiau reikšmės negu pačioje kariuomenės organizavimo pradžioje, kuomet į Laikinosios Vyriausybės kvietimą stoti į krašto gynėjų eiles, bolševikai viešuose mitinguose drąsiai pamėgdžiodami atsakinėjo: „Vyrai, kas ant žirgo, kas ant ožkos, kas ant lazdos — ginkite buržuazijos nepriklausomybę“. Tuomet visa mūsų šalies padėtis išrodė ore ant siūlo kybanti. Susipratę žmonės nieko nepabijoję, į jokių kurstymus bei gądin-

mus nežiūrėdami, šoko gelbėti žuvančios Tėvynės, nes žinojo, kad tai pareiga.

Kareiviams, ypač savanoriams, daug tenka nukentėti ir šiaip nuo įvairių nesusipratėlių. Kada dar nebuvo priverstinės mobilizacijos ir kariuomenėn ėjo vien savanoriai, tada nesusipratėliai rėkė, kad savanoriai einą pelnų ieškoti, kad tai esą išdykėliai, nenorį namie dirbti. Jie gi su savo vaikais vėly namie pasipelnysią. Bet štai įvyko mobilizacija. Ir netik kad nepavydi savanoriams pelno ar laimės, bet kratosi nuo mobilizacijos ir keikia savanorius, kam jie padarė pradžią. Savanorių tėvams drasko akis, kam jie leido savo vaikus, nes dėl jų reikia dabar visiems, eilei atėjus, kariuomenėn eiti.

Susipratusiems kareivams ir šitas balsas yra tarytum tasai šuns balsas, kuris į dangų neina. Jie gerai žino, kad kiekvieno šalies piliečio pareiga yra stoti į bendrą darbą Tėvynės labui.

Kareivis G.

Ką sakyti prabilęs kariuomenės arklis.

Kareivi, — džiaugsmų, vargų drauge!

1). Prieš žerdamas mane duok man atsigerti iki sočiai tyro skanaus vandens.

2). Geriausias mano maistas yra žiemos nesugedusios avižos. Užtat jei nori, kad aš būčiau tvirtas ir greitas, tai duok man tris kartus per dieną avižų, po 4—5 svarus iš karto. Be avižų duok man taipgi gero nesugedusio šieno arba dobilų 12—15 svarų į dieną. Šieną arba dobilus duok man po avižų.

3). Jei aš esu sušilęs duok man valgyti šieno arba dobilų, o saugok mane nuo avižų ir vandens, nes nuo avižų ir vandens sušilęs arklis apserga nagų uždegimu, nuo ko prisieina labai kentėti ir tankiai visam amžiui likti elgėta.

4). Nemaitink mane rugiais, suvytusiais dobilais ir suvytusia žole, mat, nuo to visko man užėina vidurių skaudėjimas ir aš išpuntu, kaip koks kubilas, kad net žarnos gali suplyšti. Ne maža mano draugų nuo to kojas pakratė.

5). Nemaitink mane suplekėjusiu apipuvusiu pašaru, nes nuo to taipgi užėina vidurių skaudėjimas ir tankiai mano draugai miršta baisiose kanciose.

6). Kasdien valyk mane, kad ant mano odos neatsirastų dulkių ir gyvio. Valyk mane štai kaip: minkštas kūno dalis, kur neišsikišę kaulai, — šruopu ir šepetiu, kitas kūno dalis—vienu šepetiu, ausis, užpakalinių kojų tarpkojį, kanopas ir apie ausis—drėgnu skuduru. Geras valymas užvaduoja man pusę maisto, nes gerai išvalytas aš galiu ramiai pasilsėti.

7). Nestatyk mane ant vėjo, ypač kada esu sušilęs, nes, nuo to gali užėiti nagų uždegimas arba vidurių skaudėjimas. Abidvi ligos sunkios ir iš jų priežasties nemažai mano draugų atsisveikino su šiuo pasauliu.

8). Nevyk mane prieš kalną ir prieš vėją, nes nuo to galiu gauti neišgydomą ligą — dūsulį.

9). Nevaikyk mane greitai miesto grįstomis gatvėmis, nes nuo akmenų man pradeda skaudėti kojų sausgyslės ir aš silpstu kojomis.

10). Gerai apžiūrėk man nagas. Deleį to kasdien išvalyki jų apačią nuo mėšlo ir žemės, o viršų nušluostyk drėgnu skuduru.

11). Kaustyk mane netankiau, vieno karto per keturias savaites, ir nerečiau, kartą per šešias savaites. Jei tankiai mane kaustysi, tai tuomi gadinsi

man nagas. Nes nuo tankaus kaustymo nagos pradės plyšti. Geriausiai aš jaučiuosi, kuomet esu basas, nekaustytas: tuomet pasilsi mano nagos. Užtat labai meldžiu nekaustyti mane, kada aš dirbu ant minkštos žemės.

12). Apsieik su manimi visuomet gražiai, nerėk ant mane bereikalo ir nemušk, nes nuo to visko aš nervuojuosi, gaunu blogą paprotį ir gadinuos. Prieg tam atmint, kad kas tau bloga ir skauda, tas taip pat bloga ir skauda didžiausiam Tavo draugui ir padėjui—arkliui.

Gyvulių gydytojas K. Jašinskas.

Žinios.

Lietuvoje.

Kauno lenkų dienraštis. Kaune išėina vadinamas lenkų dienraštis „Ziemia Kowieńska“, kurį leidžia sulenkėjusieji Lietuvos dvarininkai. Iš pradžių jį teturėjo vos 70 skaitytojų ir pertat negalėjo eiti kasdien. Bet kaip tik lenkų kariuomenė įsiveržė Lietuvon, tai „Ziemia Kow.“ ūmai virto dienraščiu: skaitytojų skaičius jos gyvavimui tuomet jai nustojo turėjęs sprendžiamos reikšmės. Tasai dienraštis varo grynai lenkų juo šimčių politiką ir yra tuo būdu Lietuvos nepriklausomybės priešinininkas, nors griežtai, žinoma, to nepasako. Bet „Z. K.“ veidą aiškiausia rodo tai, jog strapniai gvildo tankiausia tik lenkų valstybės klausimus, gi apie Lietuvą mažne visai nerašoma; jeigu kada rašoma, tai dažnai iškraipoma faktai lietuvių nenaudai. Pav. gali būti mūsų Generalinio štabo 2. VII. 19 m. pranešimas. Tenai skaitome: „Paėmėm nelaisvėn rusų raitelių diviziono štabą“. Gi Kauno endekų dienraštis palaikis tą vietą šitaip išvertė (Lūr. š. m. 54 nr.): „Paėmėm nelaisvėn rusų raitelių iš štabo divizijos“. Ar tai jau taip priimta, kad lenkai net mūsų kariuomenės veikimą gali versti savaip.

Redakcijos atsakai.

A. Smilingiui. Tamstos tejetonėlius skaitėme. Nė vienas jų neturi ištyginto sėliaus. „Ramybėje“ nepačiuopiami vaizdai nei mums, nei Tamstai nėra aiškūs. Kiekvienas rašinėlis privalo sudaryti kilnų ir aiškų ūpą. Tamsta to nepadarei. „Didvyryje“ daugiau žodžių žaidimo, negu didvyriškumo. Didvyris labai miglotas. „Po Kryžiumi“ yra daugiau išlaikytas, bet mums netinka, nes sukelia ilgesį, gailėsį. Mums reikia veikalų, kurie dvasią keltų, o ne ją nustelbtų. Delto T. veikalėlių nespausdinsime. Del paties rašymo galime pastebėti, kad T. labai sekasi rašyti, žodžiai liejasi. Patartume daugiau gilintis savyje ir daugiau kreipti dėmesį parašytus darbus. Laukiame iš Tamstos gilesnių ir rimtesnių dalykėlių.

Kareiviui A. Majui. Tamstos rašinėlių spausdiname. Prašome mūsų neužmiršti.

A. G. Tamstos korespondencijos nespausdinsime. Tam klausimui išaiškinti pranešta kam reikia.